

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

- παιδικά χρόνια → «Εμείς πάντως δεν παραλείπαμε περαστικά μας ζητούσε» (2^η §)
- κόσμος της προσφυγιάς → «Εμείς ως τότε θαρρούσαμε και όχι τη γλώσσα μας» (5^η §)
- πόλεμος → «Μια ιταλιάνικη μπόμπα να το γκρεμίσει» (6^η §)
- Θεσσαλονίκη → «Ήταν, πάντως, δέντρο φημισμένο σ' όλο το Ισλαχανέ κι ακόμη πιο πέρα» (2^η §)
- τρόπος ζωής απλών ανθρώπων → «Βγήκαμε στα παράθυρα να την καλέσουμε απάνου στο σπίτι» (6^η §)

B1. α)

- Πρωτοπρόσωπη αφήγηση με πρωταγωνιστή αφηγητή «Εμείς πάντως σ' όποιον περαστικό μας το ζητήσει» (2^η §) «Θα παραφυλάγω.....» (7^η §)
- Ατομικές μνήμες απ' την παιδική ηλικία του αφηγητή και συναισθήματα που τον έχουν σημαδέψει απ' την προσφυγιά (ανάκληση μέρους του μνημονικού υλικού και απόδοσή του μέσω της καταγραφής) «Δεν μας έφτανε που στα πόδια μας;» (5^η §)

β) Τα τρία βασικά χρονικά επίπεδα

- Το παρόν, με το οποίο ξεκινάει η αφήγηση («δεν ξαναφάνηκε.....»)
- Το παρελθόν, με τις αφηγήσεις των επισκέψεων της Τουρκάλας («Η Τουρκάλα ξαναφάνηκε») (6^η §)
- Υποτυπώδες μέλλον (υποτυπώδης πρόδρομη αφήγηση) στην 8^η § που ο αφηγητής αναφέρει «θα παραφυλάγω ίσως μπορέσω να εμποδίσω» και απώτερο παρελθόν στο τέλος της 8^{ης} § όταν αποκαλύπτεται η ταυτότητα της γυναίκας με τη μνήμη της «γριάς» «Στο σπίτι αυτό σπαραγμό δεν ματαείδα»

B2.

- α) κλεφτές ματιές:** Η γυναίκα αισθανόταν άσχημα, γιατί δεν ήθελε να προδώσει την ταυτότητά της και παράλληλα, ένιωθε έντονη νοσταλγία για το σπίτι που πια δεν της άνηκε.
- κάθεται στο κατώφλι:** Η γυναίκα είναι «κατατσακισμένη» γιατί διαπιστώνει την καταστροφή που υπέστη το πατρικό της σπίτι κι αυτό τη συντρίβει ψυχολογικά, καθώς βιώνει μια δεύτερη απώλεια του σπιτιού της.
- είχε μαλακώσει την καρδιά:** Η νοσταλγία της γυναίκας περιορίζει τα αντιτουρκικά συναισθήματα των ηρώων, καθώς έχουν κοινά βιώματα, του ξεριζωμού και της προσφυγιάς.
- κατάγυμνη αυλή:** Η καταστροφή του πολέμου είναι μεγάλη και δεν έχει μείνει πλέον τίποτε (ιδιαίτερα η χαρακτηριστική μουριά) που να θυμίζει το παλιό όμορφο σπίτι.
- αφράτο μάρμαρο:** Αν και οξύμωρο σχήμα, το μάρμαρο είναι «αφράτο» γιατί, πέρα απ' τη φυσική ομορφιά και την αρχοντιά που χάριζε στο χώρο, ήταν το σημείο

συνάντησης των ανθρώπων, που κάθονταν κι απολάμβαναν ο ένας την παρέα του άλλου.

β) Η ειρωνεία του αφηγητή έγκειται στο σημείο που αναφέρεται στους εργολάβους, τους οποίους χαρακτηρίζει «συμμορία» και λέει, επίσης «ποιος ξέρει το πονηρό μυαλό τους». Η σκοπιμότητα της ειρωνείας είναι το ότι ο αφηγητής στηλιτεύει την άναρχη οικιστική ανάπτυξη, καθώς αλλοιώνεται η εικόνα της πόλης, καταστρέφονται όμορφα κτήρια με στόχο την κερδοσκοπία των εργολάβων και την (πρόχειρη) κάλυψη των νέων οικιστικών αναγκών.

Γ1.

α) Η γυναίκα παραμένει στο κατώφλι της αυλής γιατί ο εσωτερικός χώρος είναι απαγορευτικός γι' αυτή. Το κατώφλι, αφενός είναι ο χώρος συνάντησης των απλών ανθρώπων, αφετέρου ξυπνάει έντονες μνήμες στη γυναίκα, καθώς το μάρμαρο, η μουριά και το πηγάδι είναι εικόνες που σημάδεψαν την παιδική της ηλικία και της ξυπνούν έντονη νοσταλγία.

β) Το απόσπασμα αυτό είναι καθοριστικό για το πεζογράφημα γιατί, έμμεσα, δίνεται η απάντηση για την ταυτότητα της γυναίκας. Τα λόγια της «γριάς» αποκαλύπτουν πως η γυναίκα ήταν η όμορφη κόρη ενός μπέη, μια αρχόντισσα, κι αυτό δικαιολογεί τους ευγενικούς της τρόπους που ο αφηγητής επισήμανε στην πρώτη παράγραφο. Οι σπασμωδικές και άκρως θρηνητικές της κινήσεις δείχνουν το σπαραγμό της απ' την απώλεια του σπιτιού της, της παιδικότητάς της, της χαμένης πατρίδας.

Δ1.

Τα δύο πεζογραφήματα του Ιωάννου έχουν αρκετά κοινά σημεία ως προς το περιεχόμενο:

- Σκηνικό της αφήγησης η Θεσσαλονίκη («οδός Πλάτωνος», «Μακεδονομάχων»)
- Το θέμα της προσφυγιάς και η μετακίνηση πληθυσμών («κατοικούσανε οικογένειες Εβραίων»)
- Οι παραδόσεις και τα έθιμα των λαών («..... με τις πατροπαράδοτες ατλαζένιες φορεσιές η αγία αργία»)
- Η απότομη οικιστική ανάπτυξη, η αστικοποίηση και η αντίθεση του αφηγητή με τα νέα δεδομένα, την κατεδάφιση των παλιών σπιτιών και την απώλεια των παραδοσιακών οικισμών («Τα σπίτια αυτά στρατιωτικές μπουλντόζες»). Η αντίθεση αυτή του αφηγητή δίνεται με ειρωνικά σχόλια, όπως «τους πολιτικούς μηχανικούς και τους άλλους σπουδαίους..... », «σαν πολύ εύκολα κατεδαφιστούν», «ενοχλητικές παλιατσαρίες», «για να φωτογραφίζουν οι τουρίστες.....»